

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP

VIII. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1911. július 9.

154. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Aratás.

A nemzet sorsa, polgárainak megélhetése a földhöz van fűzve. Ha jó termés van, ennek áldását az egész ország érzi s abból a csapásból, melyet egy rossz termés jelent, az ország polgárai közül közvetve mindenki kénytelen kivenni a maga részét. Ha jó termés van, a gazdaosztály pénzt szerez, ami azután az iparnak is fellendülést biztosít. Ezer meg ezer hajszálcsövecskén keresztül oszlik el a lakosság minden rétegében s az ország jóléte emelkedik. De ha rossz termés van, ennek hatása bénítólag hat az egész országra. Ipar, kereskedelem épügy megsínyli, mint a gazdaosztály s a megélhetési viszonyok az ország lakosságának minden rétegére ólomsúlyllyal nehezednek.

A mezőgazdaság sorsa tehát az egész ország sorsa. Kormányának, parlamentnek és maguknak a gazdáknak is meg kell tehát tenni mindent, hogy a mezőgazdaságot az országra nézve jövedelmezővé tegyék. A parlamentben minden agrárius célzatu javaslat a legnagyobb rokonszenvvel találkozik. De maguk a gazdák nem teszik meg azt, amit kellene s mindent a kormány és a parlament pártfogásától várnak.

A magyar mezőgazdaság ma már nem áll azon a fokon, aminőn állania kellene. Nem beszélünk néhány nagybirtokról s néhány mintagazdaságról, a földművelés nálunk ma is olyan fokon áll, mint állt egy évszázaddal ezelőtt. Az intenzív művelésről hallani sem akarnak gazdáink s konokul ragaszkodnak ahhoz a termelési módhoz, amely ma már a világ minden kulturállamában rég túlhaladott. Még Amerika őseréjű földjén is többet tesznek az intenzív művelés érdekében, mint nálunk s a gazdasági gépek, az öntözés, a talajjavítás, az állatok és gabonafajok nemesítése érdekében egy év alatt ott több történik, mint nálunk évtizedek alatt.

Ennek aztán az az eredménye, hogy a magyar gazda nem tud megélni, hacsak mesterséges intézkedéseket nem tesz a kormány és a parlament. A magas gabonavámok, melyek a külföldi olcsóbb gabona versenyét megakadályozzák, a külföldi hus behozatalának eltiltása, ami a hazai állatállomány értékét felhajtja, azt célozza, hogy a mezőgazdaságot jövedelmezőbbé tegye.

Nem a mezőgazdaság védelme ellen beszélünk. Hisz nem győzzük eléggé sokszor hangoztatni azt a fontosságot, melyet mi a nemzet vagyonsodása, sőt megélhetése szempontjából a mezőgazdaságnak tulajdonítunk.

De nálunk azt a védelmet, amelyet mezőgazdaságunknak a vámok és a behozatali tilalmak nyújtanak, a gazdaosztály arra használja ki, hogy a régi patriarkális gazdálko-

dást folytatja. Nem arra törekszik, hogy azt a kiméleti időt, melyet most élvez, a fejlődésre, befektetésekre, kísérletekre s új művelési ágak meghonosítására használja fel, hanem a szó teljes értelmében jogot formál arra, hogy az ország minden fogyasztója adófizetője legyen a mezőgazdáknak.

Ennek az lesz az eredménye, hogy ha az európai vámpolitikának a legközelebb változás áll be, amelynek előjeleit már tapasztalni lehet s ha az agrárvámok tovább fenntarthatók nálunk sem lesznek, a magyar mezőgazdaság katasztrófa elé néz. Mert nem használta fel a mai védett helyzetet arra, hogy a jövő internacionális versenyére fegyverkezze.

S akkor ott áll az ország, hogy ipara nem lesz, mert iparának érdekeit feláldoztuk a mezőgazdaságnak, viszont a mezőgazdasága is tönkre fog menni az internacionális versenyben.

Rákóczi adriai terveit*).

Irta: Dr. Márki Sándor.

Most kétszáz esztendeje a nép gyönyörű balladával bucsuztatta el a hazától II. Rákóczi Ferencet, a dicsőséges vezérlel fejedelmet, aki elbujdosott idegen országokba, mert a „tábor, szegény kuruc tábor zászlóit lehajtja a majtényi páston . . .” Az a nagy ember érezte, hogy

„Amerre tenger zug, amerre a szél jár,
Csillag lehangyattik: ott nyugszom meg én már.”

A tengert Rákóczi 1693. áprilisban látta először: amikor gondolója Mestre felől a velencei lagunába bekanyarodott. Mint maga mondja, új látvány volt számára, mikor a tengeren épült templomok és paloták nagyszerű és ragyogó épületeit szemlélte; de kétheti tartózkodása alatt inkább „a vetkek és bűnök iszonyu tengerét” látta, mint magát az Adriát, mely hazájának elhagyatott, kicsiny tengerpartjait is mosta.

Októberben megint ott járt az Adriai tenger partján, Rimini és Ancona közt s olaszországi tanulmányútjának bevégeztévei 1694. februárius 25-én megint Velencében bucsuzott el a tengertől anélkül, hogy annak szépségét magasztalta, a hazai kereskedelemre való fontosságát észrevette volna.

Ezt azonban nemcsak a 17—18 éves ifju, hanem maga a bécsi kormány sem vette észre. Figyeimét igazán csak pár év múlva, a karlócai béke után keltette fel Frater Angelus Gabriel Gautieri de Nizza, a Buda ostromának történetében emlegetett Tüzes Gábor, aki két emlékiratban is szót emelt Magyarország tengeri kereskedelmének érdekében. Az egyikben azt sürgette, hogy Magyarország és Genova kereskedelmi szerződést kössenek, melynek értelmében a genovaiak zálogba vennék *Bucarit, Carlopogot* stb., a magyar árucikkeket onnan szállítanák tovább az Adrián, s a szállítási módját a magyar országgyűlés törvényben szabná meg.

A másodikban azt fejtegette, hogy a ki-

* „A Tenger” legutóbbi számából.

rály az Adrián való kereskedelmet nem engedheti át egészen Velencének. Néhány kikötőt kell biztosítani a maga részére és rászorítnia Velencét, hogy hajóinak szabad utat engedjen az Adrián s a tengeri kereskedelem útján nyert millióit megossza vele. Körülbelül az az elv, a mare liberum elve, amelynek elfogadására először, 1371-ben, a torinoi békében, szintén egy magyar király, Nagy Lajos kényszerítette Velencét.

Az udvari kamarának tetszettek a tervek s 1702. szeptember 26-án a kikötők tanulmányozásával magát Tüzes Gábort bizta meg. Kelett is valamit tenni, már azért is, mert az éppen kitört spanyol örökösödési háboruban a császárság olaszországi hadseregét eleséggel és hadiszerekkel legrovidebb uton Magyarország és Ausztria felől az Adriai-tengeren át lehetett ellátni.

A háború a kereskedelmi politikának nem kedvezett; ebből a szempontból tehát Tüzes Gábor terveit pihentetni kellett. A hadakozó felek az Adriát mindenáron biztosítani akarták a maguk részére. Azonban az Adria északkeleti részén, a jog szerint Magyarországot illet-partokon, Velence, sőt — bár a karlócai béke óta kisebb mértékben — Törökország is érdekelve volt.

A nemsokára kitört magyar fölkelésnek pedig természetesen arra kellett törekednie, hogy Horvátország megszállásával a császáriak erejének egyik forrását elzárja, saját ercjét pedig fokozza, különösen azzal, hogy a tenger felől várható francia segítség útját a partokon nyitva tartsa.

Ennek az öt érdeknek az Adriai-tengeren való összekötését az alábbiakban különösen a magyar fölkelés szempontjából kívánom röviden ismertetni.

I.

A magyar fölkelés kitörésének esztendejében, 1703-ban, az olaszországi és a tiroli császári hadak ellátására 13 és fél millió kilogramm lisztet és 368.000 hl. zabot kellett szállítani.

Ennek a szükségletnek majdnem felét Vorster főlelmezési mester Magyarországból és Tirolból akarta bevinni s április közepéig be is vitt 935.000 kg. búzát és 8.000 hl. zabot. Azontul a szállít s nagyon nehezen ment, egyrészt a rossz utak, másrészt amiatt, hogy a francia hajók Ancona felől folytonos portyázásaikkal nagyon bizonytalanokká tették a Triest vagy Fiume felől érkező hajók kikötését.

Március 8-án Savoyai Jenő herceg a császárt is értesítette az udvari kamarai tanácsnak és Vorster főlelmezési mesternek arról a jelentéséről, hogy a franciák két hajóval Istriából Ancónába huzódtak vissza.

Idején valónak tartotta tehát, hogy most szállítmányt küldjenek Olaszországba, amihez azonban kíséret és pénz kell, holott Vorsternek egy fillérje sincs. Kérte tehát a császárt, hogy rendelkezze két zenggi kapitánynak a szállításra nézve tett ajánlata dolgában, mert a Vorster-féle szállítás egy percig sem késlethet.

Az udvari haditanács március 12-én a zenggiek utasítása s a Vorster-féle transport érdekében haladéktalanul előterjesztést tett a császárnak, aki meg is parancsolta a gyors foganatosítást, mert a „sereg sem élhet papirosból és levegőből.”

Április közepén négy hajó, magyarországi gabonával megrakva, valóban baj nélkül jutott el a Boche del Poba, a Po torkolatába; még pedig annak északi részén Porto della Maestreba, délen pedig Porto di Goroba és Porto di Polanoba, honnan nyugat felé a Delta kezdetéig, Papozzeig hatoltak fel. Be cka gróf velencei császári követ, csak nagynehezen eszközölhetett, hogy a Pón tovább is fölme-hessenek.

A velencei követ július 9-én Bécsben személyesen biztosította Savoyai Jenő herceget, hogy a köztársaság nem akarja feltartóztatni az élelmi szereket vivő hajókat, csak azt nem engedi meg, hogy fegyveres hadihajók menjenek végig Velence csatornáin.

Kivánta, hogy a csatornákon áthaladó gabonahajóknak se legyen kíséretök, mert szabad és biztos közlekedésükért a velencei köztársaság kezekedik. Ezzel megnyugtatta a herceget, mert így ellenséges hadihajók sem jelenhetnek meg a velencei lagunákban. Egyébiránt májustól fogva nem is igen hallottak az adriai francia hajók portyázásairól. A köztársaság a császáriaknak végre is megengedte, hogy eleséget s beteg és sebesült katonaságot szállító adriai hajói akadálytalanul közlekedjenek.

Augusztusban Apulia határán Tremoli közelében Zengg, Fiume és Triest városokból hét császári gálya jelent meg ötszáz emberrel s a várost és a kastélyt megadásra szólították fel. A csekély őrség a lakossággal együtt kész is volt hódolni, a püspök azonban annyira töllekesítette őket, hogy „félénk juhokból ragadozó farkasok lettek” s hősi ellenállásuk következtében a császáriakat elvonulásra kényszerítették. Ugyanígy jártak azok a francia hadak, melyek Fiuménál akartak kikötni. Olyan ellenállásra találtak, hogy vesztéssel vonultak el s „be kellett látniok, hogy bajosabb dolog partra szállani, mint azt merészen megkísérelni.

Őszfelé a franciáknak az anconai és brindisi öbölben Du Quene parancsnoksága alatt négy nagyobb hadihajójuk horgonyzott Savoyai Jenő herceg tehát október 3 meghagyta Vorsternek, hogy jó fedezet mellett azonnal folytassa a hadiszer- és eleségszállítást, azonban azokat a velencei várak megkerülésével vigye tovább. Október végén 24 triesti és fiumei hajó már háborítatlanul futhatott be a Po torkolatába. A bátor partihajósokat még a viharok sem riasztották vissza s a császáriaknak a legjobb szolgálatokat ebben az időben egyes zenggi hajótulajdonosok tették.

A velencei Golfoban 1704-ben is jól föl-szerelt francia és spanyol fregatteok, gályák tartózkodtak, hogy a császári lobogós hajókat a közlekedésben tőlük telhető módon akadályozzák. Pedig Velence tulajdonképen semleges terület volt; de a császáriak iránt tavaly tanusított kedvezést az idén a franciáktól és spanyoloktól sem tagadhatta meg.

A francia hajóknak nemcsak az volt a feladatuk, hogy a Magyarországból Olaszországba a császáriak részére küldött gabonát, takarmányt stb. elfogják, hanem az is, hogy a császáriakkal hadakozó magyarok megsegítése végett esetleg franciák hadakat vigyenek a magyar és horvát tengerpartra.

A fölkelés kitörése napjaiban 1703. évi július 10-én I. Lipót király még azzal akarta jutalmazni a horvátoknak a török háborúban tanusított hűségét, hogy megígérte az Una, a Kulpa és Száva közt lévő határőrvidék polgárosítását; de félesztendő mulva, 1704. januárius 24-én már mentegetődzött, hogy ezt a magyarok felkelése miatt egyelőre nem teheti meg s kérte a horvátokat, hogy ezekben a nehéz időkben megint siessenek fenyegetett trónja megsegítésére. Januárius 27-én már nagyon meg volt elégedve, hogy gróf Pálffy János altábornagyot választották meg bánnak, s újból kijelentette, hogy a varasdi tábornokságot, amint lehet, polgárosítani fogja.

Ugyanakkor azonban (1704. januárius 18.) II. Rákóczi Ferenc fejedelem figyelmeztette a horvátokat, hogy a Bécs által ígért visszacsatolásban ne bizzanak. Országuk ugyan jog szerint a magyar koronához tartozik, de voltaképpen a stájer kormánytól függ, területük néhány részét pedig nyíltan a szomszédos osztrák tartományokhoz csatolták. Néhány megyére korlátozták a bán hatalmát, mely valaha három országra s a tengerpartra terjedett ki. Reméli

tehát, hogy a horvát nép közösen harcol vele a szabadságért.

Hiszen benne is horvát vér csörgedezik, mert édes anyja horvát s mindaketten dicsőséges ősök ivadékai. Őmaga nem nagyravágyásból, hanem hazaszeretettel fogott fegyvert. Ha tehát valaki — a közjó hátravetésével — nyíltan vagy kéz alatt, neki ellenállana, az olyan, mint a haza szabadságainak s törvényeinek árulója, érezni fogja a tűz és vas bosszú sulyát.

Azonban a varasdi gyűlésen a horvát rendek februárius 20-án nem neki, hanem ellene a királynak ajánlottak meg 15.000 zsoldost a Dráva vonalának védelmére. Károlyi Sándor azonnal hadakat küldött a Dráva felé, de csakhamar meggyőződött róla, hogy „a horvátországiakról hajlandóság semmi uttal sem lehet”. Mindamellett a fejedelem azt remélte, hogy nagyobb nehézségek nélkül elfoglalhatja a horvátországi kikötőket, kivált ha meggyőzheti a lakókat arról, hogy a spanyolorzági összeköttetésnek tetemes hasznát látják. Evégből XIV. Lajos francia királyt arra kérte, utasítsa a nápolyi spanyol kormányzót (alkirályt), hogy ot hadiszerekkel és katonákkal segítse.

Ennek láttára a török felhagyta azzal a titkos tervével, hogy újból Dél-Magyarország rovására akarjon terjeszkedni. Világos tehát, hogy Rákóczinak már a Nápoly felől váró spanyol-francia segítség miatt is biztosítania kellett volna Horvátországot s a tengerpartot a szabadságukért fölkelt magyarok részére. Azonban I. Lipót király már július 5-én megdicsérete a horvátokat, hogy nem csatlakoztak Rákóczihoz, sőt küzdöttek is ellene. Buzdította őket, hogy őseik módjára maradjanak is hűvek az uralkodóházhoz, mely fentartja jogaikat, szabadságaikat, kiváltságait.

Három hét mulva viszont gróf Forgách Simon kuruc tábornok irt hozzájuk, mielőtt átkelne a Murán és a Drávan. Mivel Rákóczi úgy szólván, mint az ég küldöttje fogott fegyvert s igazságos fegyverei mindenütt győzedelmeskednek, felhívta a horvátokat, csatlakozzanak hozzá, hogy felszabadítsa őket az Ausztriai Ház igája alól s régi jó szomszédoságukkal elvesztett régi szabadságukat helyreállítsa. Forgách hadai végigszágujdtak a Mura mentén, de a horvátok tovább is állhatatosan küzdtek Rákóczi ellen s elállították a tengerhez vezető utját.

Annál érthetőbb feltűnést keltett gróf Eszterházy Antalnak az a Simontornyáról augusztus 8-án küldött hire, hogy „bizonyos helységet megvett (elfoglalt) volna a francia Horvátország szélén, mely is derék, igényes passuson vagyon constituálva”. S mikor pár nap mulva, augusztus 11-én értesült, hogy Pálffy János bán Horvátországba tér vissza, úgy gyanította, hogy ottan nem a kurucok ellen akar újabb hadakat szedni és kihozni a Dunántulra, hanem „a Horvátország szélén derék passuson constituált francziától megvett helységet” szeretné visszafoglalni.

A kikötő elfoglalásáról szóló hír nem valószínű meg, de Rákóczi figyelmét valóban a tengerpartra terelte. Már június 15-én megírta XIV. Lajosnak, hogy el akarja foglalni a horvátországi kikötőket s feladatát nem is tartja nagyon nehéznek, kivált ha azzal biztathatja a lakókat, hogy a Spanyolországgal való közlekedésnek tetemes hasznát veheti. Kérte azonban a királyt, utasítsa a nápolyi spanyol kormányzót, hogy őt hadiszerekkel és katonákkal segítse. Három vagy négyezer jól felszerelt francia gyalogos, akit a tenger felől küldene hozzá, hatalmasabb lángra lobbantaná a horvát nép buzgóságát; mert ez a nép, úgy látszik, csak a bajor-magyar hadak egyesülése után akar csatlakozni hozzá s a silány béke nyugalmát addig többre becsüli a háboru kétes nyugalmánál.

A horvátok valóban nem valami szívesen követték a háboruba bánjukat, aki fegyelmetlenségük miatt már kora tavasszal haza is bocsátotta őket, mert „összeháborodván, nem lehetett őket csak egy fél napra is megtartóztatnia”. De a visszavonuló nép irtózatosan kegyetlenkedett a dunántuli magyarokon, akik tehát reájuk nem számolhattak. A franciák betörése is attól látszott függeni, milyen magatartást tanusítanak a velenceiek, akik az Adria nagyobb részén uralkodtak.

Amint Stepney György bécsi angol követ november 28-án, Harley Róbert angol minisz-

ternek jelentette, a velencei követ Hamel-Bruny hollandi kövei előtt úgy nyilatkozott, hogy a köztársaság még idáig semleges ugyan, de a jövőről jót nem állhat, mivel a francia király minden kidöndölhető szíveséget megtesz neki; ellenben a császári kormány nincs kellő tekintettel reá sem a szárazon, sem a tengeren. Pedig az osztrák örökös tartományok és Triest felől a szárazon s Magyarországból a tengeren legrövidebb úton, velencei területen keresztül láthatta el s élvezhette felsőbiásországi hadait.

Ez az élelmezés és ellátás, mint egy szemtanu, gróf Gyulai Ferenc alezredes írja, a lehető legnyomorúságosabb volt. Fízetetlen és igen rongyos volt a had; az ezredek éheztek és ugy elbetegeskedtek, hogy pl. a Bagossi ezrede (a mostani 51-ik gyalogezred), mely júliusban 1800 emberből állt, decemberben ezerre fogyott le.

Ennek egyik oka, hogy „Nandor-Fejérváról hoztanak feles lisztet, melyet a császár ott vétetvén, a törökök ama régi rossz lisztet adák el a császár comissariusainak, amelyet azelőtt a török tábornok készítettettek volt és már rossz volt. Melyet a Száván szállítottanak fel Horvátorszáig, onnét a tenger mellé Triesthez hordván, hoztak Velencéig, onnét a Po vizén hajókon épen Reveréig. A liszt oly rossz volt (kiben talán valami étető forma is lehetett), hogy mikor két nap állott a kenyér, mindjárt oly veressé lett, mint a minium.”

A szállításra nézve nemcsak a tenger, hanem a terra ferma sem volt biztos; azért a császári minisztertanács már 1704. június 12-én elhatározta, hogy óvatos lesz Velencével szemben, mert úgy látszott, hogy a velencei követ a császár szándékait elárulja Franciaországnak. Anglia márciusban, sőt októberben is hiában intette a köztársaságot, hogy vele, Hollandiával s a császársággal szövetkezék. Ellenben Franciaország novemberben azon mesterkedett, hogy Mantovát velencei helyőrségre bizza, mert ottan lekötött csapatait a mezei hadak erősítésére akarta felhasználni. Idejárt, hogy Velence ez évben visszakövetelte, de nem kapta meg, a Lika (a mai Lika-Krbava) megyében fekvő Zvonigrad és Grachac várakat, melyeket a császáriak 1699-ben foglaltak el.

Egyébiránt a Földközi-tenger nyugati medencéjében hevesen folytatott küzdelem, a melyben a francia hajóhad élén Toulouse gróf (Rákóczinak később legjobb francia barátja) s az angolok élén Rooke és Shovel tengernagyok álltak, a keleti medencére s nevezetesen az Adriai-tengerre nem terjedett által.

1704. novemberének derekán történt, hogy báró Vojnovics József, dalmáciai horvát huszártiszt, a német birodalomból hazaszökött s egykori ezredesénél, Forgách Simon kuruc tábornoknál szolgálattételre jelentkezett. Berthóti Ferenc, felsőmagyarországi altábornok Lőcséről 1704. december 13-án azzal ajánlotta a fejedelemnek, hogy „talán oda Horvátország felé applikálhatna valamire” s mivel hét nyelvet tud s különösen jó német, jó deák, jó olasz, valami hasznát vehetné. A fejedelem magához is hívatta a horvát urat, aki azt fejtegette előtte, hogy Rákóczinak, mint a Zrínyiek és Frangepánok unokájának nevében könnyen fölkelésre birhatna a tenger melléket, akiknek nyomorát, elégedetlenségét jól ismeri s akik között nagy összeköttetései vannak.

A fejedelem a fiatal bárót, vagy — ahogy általános nevezték — „Vojnovics urfit” azonnal elküldte Boszniába és Velencébe, hogy tájékozdjék, a francia hajóhad támogatása mellett nem lehetne-e fölkelteni a tenger mellékét? Küldetésére 4000 aranyat kapott, de Velencéből csak alaptalan biztatásokkal tartotta a fejedelemet.

„Vojnovics uram jó munkája hamar kellene — irta mindezekre Bercsényi; — vagy akkorra való lesz, mikor a francia hajók a portuson lesznek? Lapátos hajó? Lapát, lapát... Egy lapát, két lapát, száz lapát neki, ha ismét úgy lapátol, mint tavaly (1704-ben)!”

Pedig a helyzet Velencében kedvezően alakult arra, hogy a francia-magyar összeköttetés megvalósításában bizhassék. Ugyanis 1705. januárjában Velence már — saját szükségleteire hivatkozva — nem adott több engedelmet, hogy velencei területről vagy azon át a császáriak eleséget s egyéb szük-

séges dolgokat szállítsanak Olaszországban álló hadaiknak; februáriusban pedig egy ezredet küldött Svájcba, hogy 4000 zsoldost fogadjon váraiba, melyeknek helyőrségét inkább rendes csapataihoz akarta küldeni. Mindezek gondolkodóba ejtette a császári kormányt, mely rajta volt, hogy az angolok közbenjárásával, Velencét a szövetséghez való csatlakozásra bírja. A francia befolyás azonban erősebb volt s egy angol államférfiu meg is mondta gróf Gallasnak, a császár londoni követének, hogy mivel a császárnak egy kikötője sincs az Adriai-tengerben, az angol hajóhad nem mehet oda, hogy Velencét megfenyegeesse. Velence pedig bizonyára nem tér el attól a régi tervétől, mely szerint mindig az erősebbel tart.

A követnek be kellett érnie azzal az általános kijelentéssel, hogy Anglia figyelemmel kíséri a velenceiket és szükség esetében azonnal intézkedik. Mindamellett az esztendő az Adrián veszedelem nélkül mult el, mert Toulouse gróf a francia hajóhaddal 1705-ben is a Földközi-tenger nyugati medencéjében volt elfoglalva.

Időközben Vojnovics is hazatért velencei küldetéséből. A fejedelem őt egyelőre a hadseregben alkalmazta s 1705. augusztus 29-én alkormányt tette meg Csajághy ezredében, szolgálattételre pedig Érsekújvárra rendelte. Azonban az ősz végén, november elején Bercsényi Nagyszombatban újból megbeszélte vele a tenger mellék föllázításának tervét. „Jóban igyekeznék, ha jól igyekeznék” — írta Bercsényi a fejedelemhez, akihez azonnal elküldte őt, azzal a megjegyzéssel, hogy innen ebben az ügyben semmit sem lehet tenni, hanem Bosznia és Törökország felől kell őt beküldeni Horvátországba pátensekkel.

„Nekünk — ugymond, — semmit sem árthat munkája, de sokat használhat, ha Horvátországot e télen kétfelől oldalolhatjuk meg”. A fejedelem a zsidói vereség után csakugyan fogadta Vojnovicsot s megbízta a horvát fölkelés újabb szervezésével.

Bettenből 1705. november 27-én már felhívta a horvátokat, hogy szövetkezzenek vele a közös szabadság oltalmára, mert különben mint hazaárulókat bünteti őket. Másnap Borkutról már meghagyta Károlynak, hogy Vojnovicsot, kit „szükségképen Törökországba kellett expedálniunk”, Belényesen át Temesvárra kísértesse.

Vojnovics azonban 250 lovassal, néhány törökül és horvátul tudó kuruc tiszttel és tekintélyes pénzüsszeggel Debrecen felé ment. Ajánlólevelet vitt magával a náudorféjvári szerdárhoz, a boszniai basához, a durazzo franczia konzulhoz és a velencei követhoz s megbízólevelet a dogehoz. Mint velencei követ, mindenesetre könnyebben érintkezhetett az Olaszországban működő francia sereg vezérével s Dalmáciában, Albániában, Horvátországban könnyebben intézhette a toborzás ügyét.

A nagy kíséret el utazó Vojnovics küldetésének célja a császáriak előtt sem maradhatott titokban; s az utazással összeköttetésben állónak tarthatták, hogy Hellebrandt János ezredes szerint ugyanakkor a Száva-Dráva melléke is behódolt és fölkel. Bercsényi sereget akart küldeni Horvátországba, hogy a fölkelést előmozdítsa.

„Csak elhiszem — biztatta őt maga a fejedelem is — könnyen erőszakot fog kegyelmed tetheti a horvátok nagy szükségű hűségén”. Talán ez a körülmény bírta rá Pálffy, hogy — mikor az udvar december 10-én Bécsbe hívatta — ne fogadja el az olasz hadsereghez való küldetését; mert esküje értelmében neki, mint bának különben sem szabad Magyarországon kívül szolgálnia.

Ugyanakkor Savoyai Jenő herceg sem volt hajlandó odahagyni a velencei területet, holott ezt a császár állítólag már megígérte a velencei követnek. Jenő herceg és Pálffy gróf időelött való távozása majdnem annyit jelentett volna, mint az Adria velencei s horvát partjait megnyitni a francia hajóraj előtt. Károlyi Sándor az ország politikai és hadi kérdéseiről a miskolci tanácsülés elé terjesztett „csekély elmékedésében” különben is Horvátország bekebelezését sürgette. Mert noha Horvátország — ugymond — „ezen közönséges igazúgynek előmozdításában nemhogy segítő, de inkább akadályoztató volt s nem itélném méltónak még emlékeztetbe is hozni; de mivel ezen confoederatio a törvény sérelméért öltözött fegyverbe: azért helyesnek itélem,

hogy reincorporatio praetendáltassék, mivel hazánk törvénye szerint egy korona alá, egy szabadság és törvény alá vettetenek ezen nemes magyar hazával.” Februárius 8-ikán a tanácsülés valóban fel is szőlította Horvát-, Tót- és Dalmátországot, tehát a tengerpartot is, a szövetséghez való csatlakozásra.

Boszniában, Banjaluka környékén, ekkor már javában folyt a toborzás Rákóczi részére. Vojnovics báró, Ladron francia kapitány, Musztafa és Omer agák, a durazzo franczia konzul hathatós támogatása mellett, nemcsak némi hadat fogadtak, hanem a fölszerelésről, tárházak állításáról, az Unán és a Száván való átkelésre hajókról is gondoskodtak. A török hatóságok nem avatkoztak a dolgukba, sőt jóakaratot tanúsítottak, mint maga a török kormány is, melynek beavatkozását a tengeri hatalmak bécsi követi már-már küszöbön állónak gondolták. Rákóczinak februárius 8-iki horvát kiáltványa a tenger mellékén, különösen Lika- és Krbava megyékben, Gradisca környékén és a szigeteken izgalmat, sőt helyenként „igen veszedelmes motusokat” okozott.

1706. februárius 6-án Porzia herceg, határvidéki tábornok, arról értesítette Savoyai Jenő herceget, hogy bajor dolog mostan a károlyvárosi határ-lovasságot kiküldeni Heister grófhöz Ausztriába; továbbá, hogy Rákóczi Ferenc Dalmácián át tiszteket küldött Franciaországba s más kuruc tisztek is járnak az országban. Jenő herceg azonban februárius 15-én figyelmeztette, hogy a császár szolgálatára a lovasokat mielőbb Heisterhez kell küldenie: élelmezésük könnyítéséről gondoskodik, de arra inti Porzia herceget, hogy dicséretes figyelmét még fokozza is az ottan járó francia és a lázadó magyar tisztekkel szemben s ha lehet, fogdossa össze őket. Miként s milyen messzire üldözze őket a vízen, erről közelebb részletes utasításokat fog küldeni. Iratai közt azonban ilyen utasításoknak nincs nyoma. Már februárius végén nyugtalanító híreket hallott arról, hogy a francziák, a velenceiekkel egyetértve, az Adria északi partjait megszállni szeretnék. Raventlan gróf altábornagy februárius 26-án figyelmeztette Batté ezredest, hogy 2.000 franczia lovas és 1.000 gránátos, a velenceiekkel kötött egyezség értelmében, Görz és Gradisca ellen készülődik s ezt a csapatot 12 velencei bárka fogja ellátni kenyérral s egyéb szükséges dolgokkal. Viszonzásul a francziák odahagyják a megszállt velencei erősségeket. Minden pillanatban várták, hogy Velence nyíltan szövetkezik Franciaországgal. Ilyen szövetkezésnek azonban nincs okleveles tanúsága, sőt valószínűsége sincs, mert hiszen ugyanakkor nagy titokban éppen Velence szőlította fel Guttenslein császári ezredest, hogy előzze meg a francziákat Este város megszállásában. (Ilyen kétszínűek voltak a velenceiek.)

Ezek a hírek annál inkább érdekelték Rákóczi fejedelmet, mert meghallotta, hogy Pálffy gróf a horvát hadak egy részével mégis odahagyta Horvátországot s februárius 24-én Wlener-Neustadtba ment, hogy sereget gyűjtsön ellene. Március 15-e táján török kereskedőktől más jó híreket is hallott Horvátországból. Ezek a kereskedők azt beszéltek, hogy a török földön mindenütt szedik az eleséget a tenger felől benyomuló francia hadak számára. Ő maga Tamás volt benne, de a kereskedők híreit mások is megerősítették. „Én magam is Gradisca felé járván — ugymond — amint a francia armádának e téli quartélyozását tudom, földön is könnyen lehetett odamenni, nemhogy tengeren nem. Tudom, a neapolisi vicekirálynak volt parancsolata; magam is sokat sürgettem és valóságáról — megvallom — nem kételkedem. Csak Isten segítse őket, könnyen betelhetik az M. mondása, melyet most is csak egy nyomba nyög.”

1706. március 17-én Curilosban (a módus-fiumei Kuriliben?) hét horvát ur, névszerint gróf Orasóczy Szanis ló, Pogledics Ferenc Kozma, báró Csikulini János, Silyman Ferenc, Sinarovics István, Birgár László és Budore János írásban kötelezték magukat, hogy Rákóczi fejedelem mellett ezer emberrel felkelnek.

Ugyanakkortájban Gereczi Ádám koscztajnicai alparancsnok és a zágráb-letovancsi porkoláb zsarolásai következtében 3.000 oláh

határőr is felkelt a báni tisztviselők ellen s gyújtottak, loptak és raboltak. A bán báró Dellissimunovics Ferenc Kristóf ezredest és Jelasics Gábor turmezei grótot, mint földesurat azonnal megbízta a vizsgálattal, hogy a jobbágyok lázadása Rákóczi mellett ne nyilatkozhasse.

Ennek és egyebeknek a hírével Vojnovics két törököt küldött a fejedelemhez, aki őket Egerben április 13-án fogadta s a velencei követnek titkos jegyekkel irt levelét is átvette tőlük. Vojnovicsnak reánk nem maradt jelentését azonnal elküldte Bercsényinek, azonban a velencei titkos írás följeftésével még várnia kellett. Különben nem siethetett a válasszal; mert nem tudta, meddig tart a fegyvernyugvás, melynek folyama alatt Pálffy gróf meggátolhatná a francziák partraszállását. Tudni szeretete volna azt is, Bercsényi mit javasol, mely irányban lépjen összeköttetésbe a megérkező francia hadakkal? Horvátország felől valóban „jobbán-jobban lengedeztek a francia szelek, amelyekről a nyomtatott német hírek is folyvást beszéltek”.

(Folytatjuk.)

UJDONSÁGOK.

— **Földrengés.** Ma éjjel pusztító földrengés vonult végig a Magyar Alföldön. Két virágzó városban, **Kecskeméten** és **Nagykőrösön** a házak mind megsérültek és milliókra rug a kár, de nem kimélte a földrengés Szabadkát, Paksot s a többi városokat sem. A földrengésről részletes tudósításunkat lapunk telefonrovatában közöljük.

Fiumében a haditengerészeti akadémia megfigyelő-állomásán a szeizmografikus készülékek röviddel két óra után jelezték a földrengést. A földrengés 2 óra 4 perc és 35 másodperckor kezdődött, legerősebb volt 2 óra 5 perc és 10 másodperckor, míg a földrengés végét 2 óra és 40 perckor jelzi a készülék.

— **Baumgarten Henrik — udvari tanácsos.** A király a személye körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnök előterjesztésére **Baumgarten** Henriknek, a „Danubius” hajó- és gépgyár részvénytársaság vezérigazgatójának, ipari téren szerzett érdemei elismerésül, a magyar királyi **udvari tanácsos** címet díjmentesen adományozta. **Baumgarten** Henrik, a Danubius vezérigazgatója 1858-ban született. A mérnöki pályára lépett, melynek ma egyik kitűnősége. Hosszabb ideig a külföldön tartózkodott s utána a Budapesti Fegyver- és Gépgyár r.-t.-jénél volt hosszú éveken át. A fegyvergyárnál mint főmérnök, alkotó képességéről nem egyszer szolgáltatott fényes tanubizonyosságot. 1890. szeptember közepén, amidőn a „Danubius” hajógyár megalakult, a gyár igazgatója lett s néhány év múlva a részvényesek bizalma folytán vezérigazgatóvá választott. Minden tekintetben érdemes, munkabíró és nagy tudású szakembert tüntetett ki a királyi kegy. A „Danubius” most nagy feladatok megoldása előtt áll s az a tény, hogy Bergudiban ma sok ezer munkás szüntelenül dolgozik, talán elsősorban **Baumgarten** Henrik érdeme.

— **Az angol admirális nem jön Fiuméba.** A fiumei angol konzulátus ma értesítette **Wickenburg** István gróf kormányzót, hogy közbejött körülmények miatt Sir Edmond **Poe** admirális, valamint az „Exmouth” vezérhajó nem jön Fiuméba. A véglegesnek tekinthető rendelkezés szerint csak a „Triumph” s a „Cornwallis” csatahajók látogatnak el hozzánk. A hadihajók hétfőn délután érkeznek ide.

Itt említjük meg, hogy az abbaziai „Casino des Etrangers” tegnap ismertetett velencei ünnepségét csak pénteken este tartja meg.

— **Hivatali eskü.** **Lucich** Vasco dr. az ujonnan kinevezett fiumei alügyész a törvényszék tegnapi teljes ülésén tette le a hivatali

esküt. Mist értesülünk, Lucich dr. az első fiumei származású ügyész az itteni ügyészségnél.

— **Tőzsdeügynökök képesítése.** A fiumei kereskedelmi tőzsdén tegnap tartották meg a börzeügynök-jelöltek képesítő vizsgálatát. Három jelölt jelentkezett a vizsgáló-bizottság előtt, akik valamennyien jó eredménnyel vizsgáltak. A bizottság erre *Kalmár Bernát, Muth Sándor és Sarinich R. E.* ügynököket képesített ügynököknek jelentette ki s nyomban átadta nekik bizonyítványukat. *Steinacker Artur* elnök hosszabb beszédben üdvözölte az új ügynököket, akiket ezután felavattak.

— **A cápa és a saláta.** Fiumében ilyenkor, kánikula idején az emberek mohón kapnak a pletyka után, pláne akkor, ha ezt jóízű nevetéssel fűszerezhetik. Most is hangos a város egy kis tengeri kalandtól, mely ugyan a tengeren folyt le s bármint is akart kaland lenni, belefult a habota mély fenekébe. Ugy történt a dolog, hogy egy előkelő tisztviselő, akinek csak azért van köze a tengerhez, mert a tengerrel szoros nexust fenntartó hatóságnál működik, tanácsosnak látta a hivatal unalmát rövid tengeri kirándulással felváltani. Két német tanár barátjával gőzökre szállt s megállapodott velük abban, hogy ma cápát fognak. A két tudós volt egy eredeti módszere, — van-e tudós módszer nélkül? — amelylyel a cápát könnyű szerrel ki lehet csalni a tenger hős hullámaiból. Ezt a módszert a gyakorlatban is ki akarták próbálni s ezért nagy mennyiségű salátát és karfiolt vettek. Szigony és dárda helyett salátával mentek a cápa ellen. A konyhák közkedvelt zöldségeit nagy papiroszacskókba csomagolták s a tengerbe dobták. Azt hitték, hogy a jó öreg quarnerói cápa beugrik a „macska van a zsákban“ mondának s mert tudományos és theoretikus észleleteik szerint a cápa a saláta szagára kezes báránnyá vedlik, bizton remélték, hogy a cápa pali lesz s beveszi a zöldséget. A cápa azonban kifogott a tudósokon s nem adott életjelt magáról. A derék cápavadászok naplementig vártak a vastagbőrű zsákmányra s végül is megunva a dolgot, visszatértek Fiuméba. A Piazza delle Erben pedig busan mondják a kofák: Csak egyszer volt Fiumében salátavásár...

— **Hangverseny a «Deák»-ban.** A „Deák“-szálloda kerthelyiségében ma este a katonazenekar hangversenyt rendez. Beléptidj személynként 50 fillér.

— **A kikötőből.** Julius 8. *Érkezett:* „Urano“ osztrák gőzös Triesztből, 843 zsák valloneával, 20 hordó borral és 10 tonna vegyes áruval; „Gallipoli“ olasz gőzös Bariból, 125 kosár gyümölcssel, 125 hordó olajjal és 22 láda dióval; „Deák“ magyar gőzös Velenceből, üresen.

Indult: „Elektra“ osztrák gőzös Konstantinápolyba, 60 tonna rizsszel és 84 láda üvegáruval; „Carola“ magyar gőzös Maltába, üresen.

— **A Máv. Altisztikör nyári ünnepélye.** A Fiumei Máv. Altisztikör vasárnapi, július 9-iki nyári ünnepélye iránt a közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik s a jegyek nagy részét a rendezők máris eladták. Az ünnepélyt a kör saját házalapja javára a Via dell'Istria levő Villa Ciotta kerthelyiségben tartja a következő műsorral: 1. Világposta. 2. Tombola. 3. Zsákfutás. 4. Kakasütés. 5. Gyorsfényképész. 6. Automaták. 7. Villanyozás. 8. Lepényevés. 9. Képviselőválasztás. 10. Akadályverseny. 11. Férfi szépségverseny. 12. Amerikai árverés. Este a kivilágított kerthelyiségben tűzijáték lesz. Az ünnepély délután 3 órakor kezdődik s a zenét a 79-ik gyalogezred zenekara szolgáltatja. Belépődij: személyjegy 60 fillér, családijegy 1 korona 20 fillér.

— **A Magyar bank új részvényei.** A Magyar bank és kereskedelmi részvénytársaság azon jelentése folytán, hogy az ujonnan kibocsátandó 50,000 darab, egyenként 400 korona

névértékű részvényre nézve az elővételi jog folyó évi július hó 6-ik napjától július hó 15-ik napjáig bezárólag gyakorolható, elrendelte a tőzsdetanács, hogy a nevezett részvénytársaság régi részvényei folyó évi július hó 13-ik napjának déli tőzsdéjétől fogva elővételi jog nélkül árultassanak és jegyeztessenek. Egyidejűleg elrendeli a tőzsdetanács, hogy az elővételi jogokra nézve f. évi július 13-ik napján külön leszámolás ejtessék meg, amely a július 13-iki leszámolásra bejelentett ügylet kapcsolatos elővételi jogok, továbbá az elővételi jogok tekintetében ugyanezideig külön kötött ügyletek jelentendők be a leszámoló-irodának. Az elővételi jogokra vonatkozó ügyleteknél huszonöt tizedrészt, azaz 2 és fél új részvény egy tőzsdei kötés. Ezen bejelentésre vonatkozólag a jelentések és címek napja július hó 18-ika, a szállítás és átvétel napja pedig július hónap 19-ére esik. Minthogy a tizedrésztvények nem adatnak ki, minden 25 darab régi részvény után csak két darab új részvény szállítható, míg a kötésenkint fennmaradó öt tized új részvényre vonatkozó elővételi jog elszámolandó. A tizedrésztvények elővételi jogának értékét a tőzsdetanács ez évi július hónap 13-ik napján, a déli tőzsdén jegyzett árfolyam alapján fogja megállapítani és külön hirdetményben közzétenni. Tizedrésztvényekből folyólag külön elszámolásnak legfeljebb kilenc tized új részvény után van helye. Egyébiránt az ez évi július hónap 6-ik napja előtt kötött és július hónap 13-ik napja után lebonyolításra kerülő ügyletekre nézve, amelyek a régi részvények tekintetében kötettek, az értéktizleti szokások 24. szakasza irányadó. A szállítás alkalmával a 700 korona után 1911. évi január hónap 1. napjától az átvétel napjáig járó 5 százalékos kamat az átvéző által a szállítónak megterítendő. Minthogy az új részvények a régiekkel teljesen egyenértékűek, azok egymás helyett szállíthatók.

— **A kivándorlás csökkenése s a visszavándorlás emelkedése.** A nagy hajóársulatok kimutatásaiból arra lehet következtetni, hogy a legutóbbi hónapok folyamán az Amerikába bevándorolt munkásosztály nagy tömegekben hagyta el az Egyesült-Államokat és tért vissza szülőhazájába. Ezzel kapcsolatban azt is megállapítják ezek a kimutatások, hogy az Amerika felé irányuló kivándorlás ugyan ezen időben feltűnően nagy csökkenést mutat. Ennek az esztendőnek első öt hónapjában, januártól júniusig 50 ezerrel több kivándorolt tért vissza Amerikából szülőhazájába, mint a megelőző évek ugyanebben a szakában. Ebben az évben a fent említett öt hónap alatt 130 ezerrel kevesebbet tett ki a kivándorlók száma, mint tavaly ilyenkor; azt lehet tehát mondani, hogy ha ez a félv év kivándorlás és visszavándorlás tekintetében hasonló maradt volna a múlt esztendő első feléhez, az Egyesült-Államok népessége 180 ezer lélekkel többet tenne ki, mint így. A hat legnagyobb hajóársulat mindegyike megfigyelte a visszavándorlásnak ezt a növekedését s a bevándorlásnak csökkenését. *F. C. Brown*, az International Mercantile Marine intézője ez adatokhoz hozzáfűzi, hogy a nagy vasutársulatok takerékoskodnak s csupán olyan helyeken építenek, ahol azt a szükség sűrűsége parancsolja. ezeknél a vasuti építkezéseknél túlnyomó nagy részben bevándorolt munkásokat szoktak alkalmazni. Mivel a vasutak nem bővítik vonalikat, természetesen, hogy az ezzel kapcsolatos iparágakban is jelentékenyen csökkenték a termelést, amely iparágaknál szintén igen sok bevándorolt dolgozott. A külföldiek ezek folytán vagy elvesztik munkájukat, vagy nehezen tudnak foglalkozáshoz jutni s nemcsak maguk térnek haza tömegesen, hanem barátaikat és ismerőseiket is lebeszélük arról, hogy mostanában a tengeren túlra menjenek szerencsét próbálni.

— **Az argentinai husfogyasztás emelkedése.** Ausztriában az argentinai hus fogyasztása mindinkább emelkedik s a készletek annyira fogynak, hogy aligha lesznek elegendők az újabb husszállományok megérkezéséig. Legutóbb úgy Bécsben, mint Ausztria több városában az argentinai husfogyasztás lényegesen emelkedett. Különösen Bécsben nagy a kereslet, ahol ez annak tulajdonítható, hogy a mérszárosok belátták a közönség elleni harcuk és fenyegetéseik alaptalanságát, mert a bécsi közönség a hazai hussal szemben mégis inkább

ragaszkodik az argentinai hushoz. A vidék több városa: Trieszt, Monfalcone, Idria, Pettau, Linz, Brünn, Trento, Bolzano, Graz és Adelsberg városok immár rendes fogyasztókként szerepelnek.

— **Esti kirándulás.** Az Ungaro-Croata „Tatra“ gőzöse vasárnap, július 9-én este Abbáziából 9 órakor elindulva a Quarnerón esti kirándulást rendez. A kirándulás este 11 órakor végződik. A hajón zenekar fogja a kirándulókat szórakoztatni. Menetár 2 korona személyenként.

— **Kirándulás Vegliába.** A Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási társaság tudomásul adja, hogy vasárnap, július 9-én „Liburnia“ gyors és kényelmes hajója kirándulásra indul Vegliába. Indulás Fiuméből d. u. 2:15-kor, vis. zajövet Vegliából este 7-kor. Menetár 1:60 K személyenként.

— **Kéttengelyes személykocsik.** A Máv. igazgatósága újabb több kéttengelyes személykocsit rendelt, mert ezentul a személyvonatoknál csupa kéttengelyes kocsikat akar járatni. A személyvonatoktól elveszik a négytengelyes kocsikat s azok csak a gyorsvonatokkal közlekednek.

— **Az olasz kikötők kivándorlási statisztikája.** Rómából jelentik: A statisztikai hivatalnok most közzétett kivándorlási statisztikája szerint 1910-ben az itáliai kikötőkből és Havreből 327.247 olasz származású egyén költözött az Oceanon túlra. Ebből 222.233 az Egyesült-Államokba, 95.000 Laplatába, 8000 Braziliába, 600 Kanadába vándorolt ki. Az 1909. esztendőben 337.000 volt a kivándorlók száma, amely tehát egy esztendő alatt közel tízezerrel apadást mutat. Az 1910. évben kivándoroltak közül 147.000 vándorolt vissza, míg 1909-ben 124.000 volt a visszavándorlók száma.

Igyék naponta 1—2 palaczk

Dupla-malátasört,

de Szent István védjegyűt, mert ez a legelső, a valódi.

A söriparban korszakot alkotó a „Kőbányai Polgári Ső főződe“ ezen világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemcsak a legelvezetesebb üdítő ital, de csodálatos gyógyhatása is van idegesség-, étvágyhiány-, vérszegénység-, álmatlanság-, tüdő- és gyomorbetegségeknél; igen ajánlandó lábbadozó betegeknek és szoptató nőknek is.

Ajánlja: Noorden tanár Bécsben; Korányi tanár Budapesten; Glax tanár Abbáziában és számos más szaktekintély.

Kapható:

Frissított palaczkokban minden fűszer és csemege kereskedésben. Frissen csapról kimerve minden előkelő étteremben.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványviz

ÜDIT-GYÓGYIT. ÜDIT-GYÓGYIT.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fenyképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult.

ORVOSILAG AJÁNLVÁ.

Főlerakat: Stalcer Antal, Fiume Via Tartini 4. Kapható Jechel F. cégnél
Telefon 3-44.

— **Kirándulások Moschienizzebe.** A Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási társaság közli, hogy július 9-étől kezdődőleg visszavonáig, a vasárnapi kirándulás Ika-Lovranába *Moschienizzeig* lesz meghosszabbítva; indulás Fiuméből mint eddig d. u. 2:30-kor, míg a visszajövet Moschienizzeből este 6:30-kor, Lovranából 7—, Ikából 7:30 és Abbaziából 7:50-kor fog megtörténni. Menetárak: Fiuméből Ika, vagy Lovranába 80 fillér személyenként, Moschienizzebe K 1:20, valamely közbeeső kikötőből Moschienizzebe és vissza K 1— személyenként.

— **Esti járatok Abbaziából.** A Magyar-Horvát tengerhajózási társaság értesíti a közönséget, hogy Fiume-Abbazia közti szalon vonalán július 9-én szakaszmodosítás lép életbe, hogy Abbaziából Fiumébe minden este 10:30-kor fog hajó indulni, kivéve szombaton, amikor az indulás Abbaziából-Fiuméba este 11:30-kor lesz. A társaság fenntartja magának azt a jogot, hogy adott alkalmakkor ezen indulásokat esetleg más órára tűzze ki. Ezen esti járatokra ugyanazon árak érvényesek, mint a rendszeres-gőzösökön, érvénnyel bírnak továbbá a bérletjegyek is.

— **Kirándulások a tengeren.** Holnap vasárnap, f. hó 9-én az Ungaro-Croata a következő kirándulásokat rendezi:

Cirkvenicába és Noviba a „Szamos“ termes gőzessel délelőtt 8.45 Noviig és d. u. 2.30 kor Noviig, visszajövet Indulás Noviból d. u. 6, és Cirkvenicából 6.40-kor. E kirándulásokra külön menettérti jegyeket bocsátanak ki 1 kor. 50 fillér leszállított árban személyenként, és azon napra való érvényességgel, amelyen megvették; e jegyek az azon napon belül induló mindegyik hajóra érvényesek és feljogosítanak este a kiránduló hajóval való visszajövetelre is.

Ika, Lovranába és Moschienizzebe a „Sava“ gőzessel indulás Fiuméből d. u. 2.30-kor; menet Volosca, Abbazia, Ika és Lovrana érintésével; visszajövet indulás Moschienizzeből este 6.30, Lovranából d. u. 7.—. Ikából 7.30 és Abbaziából 7.50-kor. Menetdíj oda- és vissza Ika vagy Lovranáig 80 fillér; Moschienizzeig 1:20, valamely más közbeeső kikötőből Moschienizzeig és vissza 1 K.

Portoré- és Bukariba az „Abbazia“ gőzessel d. u. 2.30-kor menet és esetleg jövet Urinj érintésével; visszajövet indulás Buccariból este 7.—, Portoréből 7.20 órakor. Menetár 80 fillér személyenként.

Abbaziába a „Lovrana“ és „Stefánia“ szalon-gőzösökkel d. e. 7, 8, 9, 10, 11 és déli 12-kor, délután 2, 3, 4, 5, 6, 7, és 8.30 órakor. Utolsó járat Abbaziából Fiuméba este 8-kor. Esteli járat Fiuméből Abbaziába az „Istriano“ gőzessel 9 órakor és vissza 10.30-kor. Menetár 1.20 korona személyenként.

Fiuméből Abbaziába omnibus vonal az „Istriano“ gőzessel. Indulás Fiuméből d. e. 9.10 és 11.10-kor, d. u. 2.10, 4.10 és 6.10 órakor. Visszajövet Abbaziából d. e. 10.10, továbbá d. u. 12.10, 3.10, 5.10 és 7.10 órakor. Menetár 20 fillér személyenként.

Vegliaba a gyors és kényelmes „Liburnia“ gőzessel d. u. 2:15-kor visszajövet Vegliából este 7 órakor. Menetár 1:60 K személyenként.

Kedvezőtlen időjárás esetén a társaság fenntartja magának a járatok számának leszállítását.

— **A bőr megbetegedéseinek leggyakoribb része** az emésztés csatornájában előforduló zavarnak oly külső megnyilatkozása, melyet helyi kezeléssel legfeljebb ideig-óráig elrejtteni, de gyógyítani semmi esetre sem lehet. Egy fél pohár természetes **Ferencz József-keserűvíz**, melyet reggelenként felkeléskor megiszunk, a baj gyökerét támadja meg, mert rendbehozza az emésztést és a vér tisztáltságait eltávolítja.

A Tengerpart minden jogos panaszt közöl és minden közérdekű felszólalásnak helyt ad.

Távirat ◀▶ Telefon

Pusztító földrengés Magyarországon.

Kecskemét és Nagykörös pusztulása.

BUDAPEST, július 8. Ma éjjel nagy földrengés rémitette meg Budapest lakosságát. A földrengés végigvonult az egész Magyar Alföldön s mindenütt óriási, milliókra rugó károkat okozott. A földrengés éjfél körül hajnalig tartott, különösen nagy károkat szenvedett az Alföld két virágzó városa: Kecskemét és Nagykörös. A földrengés pusztításairól a következő részletek ismeretesek:

A kecskeméti pusztulás.

BUDAPEST, jul. 8. *Kecskeméten* oly nagy erővel és romboló hatással pusztított a földrengés, hogy a városban *nem maradt egyetlen ép ház sem. A kár milliókra rug.* A kémények bedőltek, a házak megrepedeztek. A lakosság ezrével menekült ki a szabadba, kétségbeesetten imádkozva segítségért. A rémület óriási volt. Ezek menekültek ki a mezőkre, ingben, úgy, ahogy az ágyból kiugrottak; számos ház bedőlt. A városban a pusztulás képe leírhatatlan. *A városház sem maradt épségben.* Falai oly erősen megrepedeztek, hogy a hivatalnokok ma reggel nem mehettek be a városházára. *A díszes épület beomlásától tartanak.* A városháza falairól folyton hull a vakolat. A református kollégium, a plébánia, a törvényszék, az összes iskolák épületei megrongálódtak.

Egy fiatal anya a szülője kunyhójába menekült a földrengés elől. Az asszonyra oly rémitő hatással volt a földrengés, hogy félelmében *megőrült.* Ma reggel az összes hivatalokban *szünetel a munka.* A piaristák templomának tornyán ijesztő repedés látható. Minden pillanatban a hatalmas torony beomlásától lehet tartani. A konzervgyár kéménye bedőlt. *A telefon- és táviróvezeték teljesen elpusztult. A kereskedelmi és iparkamara inség-akciót indított. Reggel megalakult a vészbizottság, mely elrendelte az összes sérült házakból a lakosság azonnali kilakoltatását. Emberélet-pusztulásról eddig nem tudnak.*

A nagykörösi földrengés.

NAGYKÖRÖS, jul. 8. Az utcákon és piacokon ezrével állanak a földrengéstől megrémült emberek. Nem mernek a megrepedezett házakba bemenni, mert attól félnek, hogy összedülnek. *A földrengésnek emberáldozatai is vannak,* mert két embert a romok maguk alá temettek s életveszedelmesen megsebesítettek.

NAGYKÖRÖS, július 8. A földrengés éjjeli 2 órakor kezdődött. Mindenki az utcákra és piacokra menekült. A földrengés több másodpercig tartott. Az utcákon ezrével táborozott az álmából felvert lakosság. Az emberek jajveszékáltak, az asszonyok kezeit tördelték, a gyermekek keserves sirása rettenetes volt. Csak reggeli 7 óra felé nyugodtak meg az emberek, akik azonban nem mertek lakásaikba visszamenni.

A földrengés hatása.

CEGLÉD, jul. 8. A lakosság az egész éjjelt a szabad ég alatt töltötte. A szokatlanul heves földrengés a lakosságot teljesen megrémítette. A templomok falai megrepedeztek, a

földön mindenfelé széles nyílások keletkeztek. Az izgalom óriási.

PAKS, jul. 8. A város házainak falai megrepedeztek a többször megismétlődő földrengéstől. A lakosság éjjeli álmából felriadva a leghiányosabb öltözetben menekült ki a szabadba. A földrengést megérezte a Duna is melynek hullámai szokatlanul megnövekedtek. A borzalmat növelte, hogy a földrengés tartama alatt a *templomok harangjai rémesen kongtak* a talaj s a házak heves rengése következtében.

SZABADKA, jul. 8. Az éjjel itt is heves földrengést éreztek. A házak, templomok s egyéb középületek erősen megrongálódtak. A földrengés legerősebben érintette a palicsi tavat, melynek vize messze kicsapott a partra.

A budapesti földrengés.

BUDAPEST, jul. 8. A meteorológiai intézet jelentése szerint a földrengés Budapesten a *legerősebb a Duna mentén,* különösen a Rózsadombon, a Svábhegyen, a Zugligetben és Óbudán volt. *A telefonközpontban* a nagy kapcsolóteremben mind a *tizenhatezer villamoslámpa* a földrengés percében kigyulladt a földrengést kísérő delejes tünetek következtében. A telefonközpont hölgyei közt óriási volt a rémület. Valamennyien menekülni akartak, a telefonelleőr azonban nyugodtságra intette őket, mert ha a palota összedől, a menekülés közben éri őket a katasztrófa. A telefonkezelőnők csak nagynehezen tudtak megnyugodni.

Az önkéntes mentők Markó-utcai palotájában 15 mentőkocsit teljes felszereléssel készítenek, hogy szükség esetén a város minden részében a mentők segílyt nyújthassanak.

Éjjel két órakor egész Budapesten *általános volt az iedelem.* A lakosság közül senki sem mert lakásába visszatérni. Mindenki az

Borszéki
GYÓGYÉS ÜDÍTŐVIZ.
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!
angolkór és vérszegénység ellen páratlan gyógyszer.
Mint üdítő és hűsítő ital a legelső minden vizek között.
Főraktár: C. Brazzoduronál - Telefon 495.

Fiuméből az ujonnan felfedezett „tengeri köszvény-gyógyvíz“-nek Magyarországra való terjesztéséhez

1500 koronával társ kerestetik.

Ajánlatokat „Társulás“ címmel Fiume postarostante kérek.

Teljes hálószoba berendezés
esetleg részletfizetésre is eladó.

S. Herskovits.
Via Giuseppe Parini 6.

Örökös állást nyerhet bárki havi 500 korona jövedelemmel, ha sorsjegyek részletfizetésre való eladásának képviselőt a Budapesti Érszébetvárosi Takarékpénztár Részvénytársaságnál (Budapest, VII., Károly-körút 13) elvállalja. Szakértelem nem szükséges, mint mellékletoglkozás is üzhető.
Alapítóké 7 millió korona.

Rövid zongora és gázcsillár

eladó Susák, Strossmayerova ulica 73, délután 4—6-ig.

utcákon tanyázott a legnagyobb bizonytalanságban.

Meissel Lajos kereskedő felesége a Váci-ut 92. számú házában aludt a földrengés pillanatában. A szegény asszonyra a földrengés oly hatással volt, hogy *ijedtében két egészséges fiúgyermeknek adott életet.*

A fővárosban az eddigi megállapítás szerint a földrengés nagyobb károkat nem okozott.

Szerb üdvözet az uralkodónak.

BÉCS, jul. 8. Péter szerb király rendkívüli követséget küldött Bécsbe, hogy Ferenc Józsefet születése napján üdvözölje. A szerb király ezzel is igazolni kívánja békés hajlamait.

Eredménytelen kísérletek.

BUDAPEST, jul. 8. A Kossuth s a Justh párt tagjai közül többen ama óhajuknak adtak kifejezést, hogy a két párt együttes akcióban küzdjön a véderőjavaslatok ellen. A megkísérelt szövetség azonban nem sikerült. Polónyi Géza erre a két párt vezéreit akarta értekezletre összehívni, de ez sem volt lehetséges. A kísérlet megtörtött Justh Gyula ama kijelentésén, hogy előbb az általános választói jogot kívánja biztosítani.

A király.

BÉCS, jul. 8. A király tegnap fejezte be a lainzi üdülést. Az idő igen kedvező volt az uralkodóra s a szabadban való tartózkodás eredményeként ő felsége kitűnően érzi magát. Ma reggel a király Ischlbe utazik, ahol őszig marad.

A király nyaralása.

BÉCS, jul. 8. A király ma reggel automobilon a lainzi villából a pályaudvarra hatatott s nyári tartózkodásra Ischlbe utazott.

Károly Ferenc József főherceg helyőrsége.

BÉCS, jul. 8. Hír szerint Károly Ferenc József presumtiv trónörökös házassága után még egy évig a brandisi helyőrségnél marad.

Montecuccoli a német flottaparádén.

BÉCS, jul. 8. Montecuccoli Rezső gróf tengernagyot a német császár meghívta a kieli kikötő előtt, szeptember 5-én tartandó flottaparádéra. A király megengedte Montecuccolinak, hogy Kielbe utazzon.

A szerelem áldozata.

BUDAPEST, jul. 8. Ma délelőtt feltűnést keltő letartóztatás történt a fővárosban. Barta Zsófia háztartásbeli leány egy héttel ezelőtt leánygyermekét szült, akit nyomban megfojtott. A holttestet a padláson rejtette el. A gyilkos anya rokonának Rákos-utca 8. szám alatti lakásán tartózkodott, mert rokona, aki állami tisztviselő, nyolc évvel ezelőtt magához vette. Feljelentés folytán Barta Zsófiát letartóztatták. Kihallgatása alkalmával eleinte tagadott, később azonban beismerte tettét. Átkísérik az ügyészséghez.

Elpusztult község.

EPERJES, jul. 8. A közeli Kujna község felett ma rettenetes égháború vonult végig. A lezuduló jégdarabok a község összes házainak tetőzetét elpusztították s egyetlen ablak sem maradt épen. A kár óriási.

Franciaország magatartása.

PÁRIS, július 8. A Matin írja: Nem fogunk Németországgal semmiféle oly javaslatról tárgyalni, amely Marokkó valamely részé-

nek okkupálásáról szól, épp oly kevésbé valamely okkupálásról, amely az angol érdekekkel áll ellentétben. Németországgal semmiféle megállapodásokat nem fogunk kötni, mielőtt Londonnal és Pétervárral előzőleg meg nem egyeztünk volna. Ha Németország folytatja a tüzsurás-politikát, akkor rövidesen észre fogja venni, hogy Franciaországnak oly lépések állanak rendelkezésére, amelyek Németországnak aligha lesznek kellemesek.

A marokkói helyzet.

BERLIN, jul. 8. A tangeri követségtől érkezett utolsó jelentések szerint Agadir helyzete kevésbé nyugodt. Az agadiri kikötőben horgonyzó német hadihajó és a tangeri követség szikratáviratokat váltanak.

Az új szerb kormány.

BELGRÁD, jul. 8. Tíz napos válság után tegnap sikerült Milovanovicsnak az új kormányt megalakítani. Az új kormány ó-radikális. Miniszterelnök és külügyminiszter: Milovanovics lesz, míg pénzügyminiszterre Protics Stojánt, kultuszminiszterre Jovanovicsot, kereskedelmi miniszterre Kukicsot, hadügyminiszterre Stefanovics tábornokot, igazságügyminiszterre Arangiclovics Dragutint fogják kinevezni. Valószínű, hogy az ősszel új választások lesznek.

A száműzött nagyherceg.

SZENTPÉTERVÁR, jul. 8. Alexandra Josipowna nagyhercegnő halála az orosz udvari köröket most nagyban foglalkoztatja. Kérdéses, vajon a cár jelen lesz-e a temetésén, ha az elhunyt fia, Konstantinovics Miklós nagyherceg is megjelenik. A nagyherceget ugyanis száműzték az orosz udvarból s öt év óta állandó tartózkodási helyét Sinteropolt jelölték meg. A nagyherceg száműzetésének okát biztosan senki sem tudja.

A nemzetközi hajósztrájk.

AMSTERDAM, jul. 8. A tegnap éjjel érkezett „Achilles” gőzös legénysége a sztrájkolókhöz csatlakozott. A kikötőben csend van. A Nederland-hajóstársaság csak öt munkás felett rendelkezik. A „Niobe” gőzös ma elindult.

Pusztító vihar.

SZENTPÉTERVÁR, jul. 8. A napokig tartott elviselhetetlen hőség után óriási vihar keletkezett, amely az összes vetéseket tönkretette, házakat, vasutat és hidakat megrongált. Tíz ember halálát okozta a vihar.

A marokkói külügyminiszter Párisban.

PÁRIS, jul. 8. Caillaux miniszterelnök tegnap az itt tartózkodó el Mokri marokkói külügyminisztert fogadta.

Elharmvadt ipartelep.

BALASSAGYARMAT, jul. 8. Ma hajnalban a Gerő Testvérek tulajdonát képező fűrésztelep a készáru raktárral együtt kigyulladt s rövid idő alatt elharmvadt. A tüzet a villamos vezeték rövid zárata okozta. Az oltásnál három ember halálos sérülést szenvedett.

Leesett a hatodik emeletről.

BUDAPEST, jul. 8. Kuruc Erzsébet nap-szamosleány a Ferenc József-rakodóparton épülő hat emeletes ház legfelső emeletéről a földre zuhant s nyomban meghalt.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt telefon vagy levelezőlap útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Szlojtkai sósvíz
CZUKORBETEGSÉG ELLEN
 speciális gyógyital.
 KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
 HUGYSZÉRVI BAJOKAT
 GYÖKERESEN GYÓGYÍT.
 Főraktár: Brazzoduro C. cégnél
 Fiume, Telefon 495.

Rác Sándor fővárosi tanár fuinternátusa.

(Budapest legszebb és legegészségesebb részén: a Dunaparton, a parlament mellett) fölvesz teljes ellátásra polgári, realba, gimnáziumba és kereskedelmibe járó tanulókat. Az intézet közvetlen közelében vannak az V. ker. állami reáliskola és gimnázium, keresk. akadémia és felsőkereskedelmi, fővárosi polgári iskola. Az internátusban kiváló középiskolai és szaktanárok készítik elő a tanulókat leckéikre. Francia, német és angol tanítás és beszélgetés, zene, torna. Magántanulóknak külön kurzusok. Prospektust szívesen küld az intézet igazgatója: Rác Sándor fővárosi felső keresk. isk. tanár, V., Személynök u. 7. szám.

Két szoba butor,

féregmentes eladó. Via Trieste 10., II. emelet, pénzügyőri laktanya, Jókay biztos helyettes. Megtekinthető d. e. 10-12 óráig.

Ház eladó

Fiume legszebb helyén, Podmurvize alközségben két szoba, konyha, éléskamra, kert köröskörül 182 m²-öl, villaszerű köfállal körölvéve, vízvezetékekkel s két ciszternával. Cím a kiadóhivatalban.

HUNGÁRIA-szálloda

Fiume - Viale Franc. Deák - Fiume
 (a pályaudvar közelében).

KIFOGÁSTALAN KONYHA ÉS TISZTA.
 :: JÓ MINŐSÉGŰ MAGYAR BOROK. ::

34 KÉNYELMESEN BERENDEZETT
 :: VENDÉGSZOBA. ::

Oleós árak! Oleós árak!

FUNDA ANTAL :: „Continental” szálló volt tulajdonosa. ::

Lederer penzio Abbazia. Habsburg villa és Park szálló

120 szoba. Lift. Fürdők a házban. Villanyvilágítás. Árnyas kert. Gyönyörű kilátás a tengerre. Szoba és ellátás 8 koronától feljebb. Családokna engedmény.

LA GRASTA TAMÁS

uj divatáru üzlete

Fiume, Via Riva 6 sz. (Marac-ház).

Nagy választék divatkülönlegességekben, rövid árakban, szövött- és konfekció-árakban. Bluzok, alsósoknyák, gyermek- és reformruhák, tények, valamint férfi és női fehérneműk. Nyakkendőesernyők és sétabotok. Jutányos ár.

Szíves pártfogást kér

LA GRASTA TAMÁS

Cement és műtéglaiipar.

Ajánlja a m. t. közönségnek különösen pedig a mérnök, építész és építővállalkozó uraknak saját készítményeit: cementcsöveket, téglagyártmányokat, műkölcseket, s általában lépcső-készítményeket, kapuoszlopokat, korlátos erkélyeket, terraszokat, virágserepeket fürdőkádokat és kéménykiégészítő szerkezeteket.

Elvállal mindenféle cement-, kréta-, szobrász-, gipsz, valamint egyéb disz munkákat és általában szobrászati munkálatokat.

Nagy raktár építési anyagokban. Portland és román cement, kréta és fedőlemez stb.

Iroda:

Berl és Klein - Fiume

Telefon 525.

cégnél

Telefon 525.

Corso 6. szám Simiczek L. = Fiume Descovich-ház uj óraüzlete és órajavitó műhelye.

Gazdag választékban az International, Watch & Co., Zenith és Omega elsőrendű gyárak arany, ezüst és fémóra gyártmányai, valamint fali, asztali és ébresztő órák. Arany és ezüst tárgyak, óraláncok, nyakláncok, karperecek, nyakkendőtü, gyűrűk, zsuzsuk, egyéb ékszerek stb.

Jutányos árak.

Órajavitások olcsón.

Frescura Agost új üzlete

FIUME, Kossuth Lajos u. 3.

Ollók, zsebkések, beretvák, konyhakések nagy raktára.

Beretválógépek a leghíresebb gyárakból, köztük a szabadalmazott „MIWA” beretválókészülék, mely speciális konstrukciójánál fogva s a beretvái kitűnő :: szerkezete folytán a legerősebb szakálnövésnél teljes garanciát nyújt. ::

Nagymennyiségű eddig még nem tapasztalt olcsóságú mindenféle cipőkészletek érkeztek.

Ki akar szép lenni?

Kevés hölgy van a világon, ki a FÖLDES-féle

„MARGIT-CRÉME”

arcfenőcsőt ne ismerné. A bőr mindennemű tisztálanságát, szeplőt, pattanást, miteszert, májfoltot, ráncokat stb. gyorsan és biztosan eltávolít és az arc ideális, szép és üde lesz. Nemcsak az arc, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére és szépítésére is legalkalmasabb. Az összes szépítőszerek között a

Földes-féle Margit-Créme

örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan és zsírtalan.

Nagy tégely 2, kicsi 1 korona, minden gyógyszertárban és drogériában. Kiváló toilett-cikkek: Margit hölgypor (3 színben) 1.20 kor., Margit-szappan 70 fillér, Margit-fogpép 1 korona, Margit-arcviz 1 kor.

Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállalok.

Kapható és postán küldi: **Földes Rejemen** gyógyszer **Árad**

Kapható Fiumében: Skodnik H. gy. Papp R. drog. Babich Hinko, Catti György, Prodam Johann, Franco Prodam és Dr. Mizzan A. gyógyszerárakban, Ernesto Benco, Jechel Francesco és Pavacich Fratelli drog.

„ADRIA” szálló és étterem

FIUME

ADAMICH és ADRIA UTCA (ZMAJIC PALOTA)

A város központjában a hajóállomás közelében. Kényelmesen berendezett szobák tengeri kilátással, fürdőkkel és villanyos világítással.

Kitűnő német és olasz konyha.

Hamisítatlan borok. - Elsőrangú sör.

Tulajdonos: de Negri Tranquillo.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toilettcikkék és szépítőszerek stb. stb.

„DE LA VILLE” SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM FIUME, DEÁK-KORZÓ.

— A magyarság találkozó helye. —
Az étteremben délelőtt 9 órától izletes villásreggeli olcsó árakon.

A kávéházban esténként KOVÁCS JÓZSEF jóhírnevű kaposvári cigányzenekara hangversenyez.

TULAJDONOS:
BUDAI KÁROLY

Megnyilt a

„Mercur” Drogheria

FIUME

Via Pomerio 758. szám alatt.

Az egészségnek egyik forrása a Marsner-féle pezsgő-limonádé bonbonokból előállított

Pezsgő-Limonádé

málna, citrom, eper, cseresznye és waldmeister-iz. 2 és 4 filléres pasztillákban és 2 és 5 filléres patent papírzacsokokban



Évi fogyasztás 80 millió darab.
Egyedüli készítő
Első cseh keleti cukor és csokoládégyár Königl. Weinberge
azelőtt: MARŠNER A.
Főraktár: POLAČEK R. - ZÁGRÁB.
Jurišičeva ulica 21.

Fölvétetik

egy ügyes ügynök magánfelek meglátogatására fix fizetés és magas jutalék mellett.

Cim a kiadóhivatalban.



2 évi jótállás.

VÁLOGATOTT MINTAGYŰJTEMENY TUCATJA K. 5.-

„Olla”-t több mint 2000 orvos mint a legmegbízhatóbbat ajánlja.

Kapható Fiumében: a Prodam, Catti, Mizzan és Budak-féle

DEÁK SZÁLLO ÉS ÉTTEREM Deák-korzó FIUME

— a pályaudvartól 3 percre —

Kifogástalan magyar s bécsi konyha. Hamisítatlan borok. —: Olcsó árak.

40 modernül berendezett szoba.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula

„M-i-t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Antinicotin-cigarettafüvelek fadobozban!



Figyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi!

Hotel Trocadero

nagy étteremmel

(Velenca) a Lidón (Velenca)

Elsőrendű új ház a főuttól jobbra, modern komforttal berendezett szobák fürdőkkel berendezve. Orvos a házban. Penzió és étlap szerinti étkezés.

Tulajdonos:

Tagliapietra Giovanni.

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gymorhajosoknak székszorulásban szenvedőknek.

Kapható Fiume és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Igmándi keseeürviz

Az elrontott gyomort

2-3 óra alatt teljesen

rendbehozza,

Kis üveg 40 fillér.

Nagy üveg 60 fillér.

TURINI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS 1911.
A S. A. L. V. E. vezetése és a kiállítás Végrehajtó Bizottságának ellenőrzése alatt álló
SZÁLLODÁK
Minden modern kényelem. Egyenesen szállóknak készült épületek.
Új berendezés. — Központi fűtés. — Villanyvilágítás. — Fürdők. — Autóbuszok az állomáson.

Grand Hôtel Victoria - - ELSŐRENDŰ - -
VIA MARIA VITTORIA 33, a város központjában.
250 szoba. Szalon. 2 Lift. Étterem. Szobák fürdővel. Garage.

Grand Hôtel de l'Exposition ELSŐRENDŰ
VIA SALUZZO 34. Öt percre a közp. pályaudvartól és a kiállítástól.
150 szoba. Szalon. Lift. Étterem.

Hôtel Dora
CORSO S. MAURIZIO, a királyi palota kertjével szemben.
Turin legnagyobb szállója.
500 szoba. 20 Szalon. Lift. Fürdők. Étterem.

Hôtel Meublé des Nations
VIA MADANA CRISTINA 15. Központi fekvés, közel a kiállításhoz.
80 szoba és terem. Felvonó. Fürdők.

Hôtel Meublé Donizetti
VIA DONIZETTI, a VIA ORMEA sarkán, 5 percre a kiállítástól.
100 szoba. Szalonok.

Hôtel Valentino .. MÁSODRENDŰ
VIA ORMEA 38, a kiállítás bejárata mellett.
85 szoba. Szalonok.

Hôtel Meublé Stupinigi
VIA S. SECONDO, a VIA FILANGERI sarkán, az állomás mellett.
50 szoba. Szalonok.

Hôtel Meublé Crimée
VIA MONCALIERI 61, a PÓ jobb partján, a brazil pavilonnal szemben
a domb alján.
75 szoba. Szalonok. Garageok.

Hôtel Pension Eridano
VIA MONCALIERI 63, a PÓ jobb partján, a brazil pavilonnal szemben,
a monumentális hid és a domboldal kertje mellett.
70 szoba. Szalonok. Étterem. Bar.

Hôtel Regina MÁSODRENDŰ
CORSO REGINA MARGHERITA, a CORSO FARINI sarkán. Remek kilátás a
dombokra és az alpesekre. Az Antonelliana móló és a Pó mellett.
500 szoba. — Nagy terem ünnepek és bankettek számára. — Lift.
Étterem.

Felvilágítások és szobamegrendelések végett következő címhez tessék fordulni:
Direction Générale des Hôtels de l'Exposition
Turin Via Arcivescovado 1 a. I. étage. Telefon 44-38. Sürgőnyim: SALVE.

Austro-Americana TRIESZT.

Rendszeres szolgálat Trieszt és Olaszország, Görögország,
Spanyolország Észak-, Közép- és Dél-Amerika között.

Közelbeli indulások Triesztből:

Newyorkba a „Martha Washington“	gőzessel július	8-án
„Clara“	„	13-án
„Az „Argentina“	„	29-én
Philadelphiába a „Guilia“	„	13-án
„Tereza“	„	22-én
New-Orleansba az „Alberta“	„	29-én
Almeria, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayresbe a „Laura“	gőzessel július	20-án.

A személyforgalom részére új és gyors, kétszavaru Marconi
dróttalan táviróval felszerelt hajók állanak rendelkezésre.

Teherforgalom.

Triest, New-York, Philadelphia—New-Orleans	3 indulás havonként
Savanna—Triest	2 „
Pensacola—Triest	1 „
New-Orleans—Triest	1 „
Galveston—Triest	1 „

Körutazások a Földközi-tengeren a nagy Océánjáró hajókkal.

Tudakozódni lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccolo 2.
(Táviratcim: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főigazgatóknál Bécs,
I., Neuhofgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaiser Josef-strasse 36.
és a társaság más ügynökségeinél.

SCHÖN I. :: Szépség és hajápolási terme :: SCHÖN I.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- láb-ápolás
(manicur, pedicur) villanyos arcmasszázs (vibrations
massage) szemölcslevétel és arcban levő szőr eltá-
volítása, tyukszemvágás stb. Diszfésülések elvállal-
tatnak. Fésülések és hajmosások a rendelő lakásában
is elvégeztetnek.

Via Carducci 12, II. em.

Telefon 11-89.

KIADÓTULAJDONOS; „A TENGERPART“ LAPIADÓ VÁLLALAT.

:: A turini kiállításra utazók figyelmébe! ::

Hôtel Monopol Meublé

Via Accademia Albertina 37. szám (a Corso Vittorio Emanuele sarkán)

Turin egyetlen német szállodája.

3 percre a „Porta Nuova“ központi pályaudvartól,
2 percre a kiállítás főbejáratától.

ÁRAK 3 LIRÁTÓL FELJEBB.

Modern kényelem! - Német levelezés és kiszolgálás!

Tulajdonos Meyer M.

Cantrida fürdő és vendéglő

Hideg tengeri és napfürdők, 250 kabinnal. Nagy
árnyas kert terrasszal. Kitűnő konyha és kifogástalan
borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összekötötés
Fiuméből a fürdőig. Vasár. és ünnepnapokon délután
katonazene.

Fürdőjegyek fehéreneművel 40 fillér.

Olcso fürdőbérletjegyek.



„Mercur“ könyvnyomdai műintézet

FIUME

Via Operai 12.



Telefon sz. 932.

Könyvnyomdai munkák elsőrendű előállításban.

Magyar könyvnyomda.

Árajánlattal vidékre is készséggel szolgál.

Tulajdonos Chilko József

„A TENGERPART“

telefonszáma

229

Ha előfizetni akar, vagy
hirdetni valója van
hívja fel ezt a számot

229

Értesítés.

Van szerencsém a t. közönség
b. tudomására adni, hogy a Via
delle Pile 2. számú házban a Grand
kávészármű mögött a

Dreher éttermet

átvettem. Elsőrangú konyha, kitűnő
magyar és dalmát borok. Dreher-
féle világos és barna sör. Jutányos
árak, figyelmes és pontos kiszol-
gálás. Éjjel 2 óráig nyitva. Havi
előfizetések 48 és 56 K. Minden
pénteken halvaesora. Konyhámért
a budapesti 1896-iki milleniumi
kiállításán dícséret oklevéllel kitün-
tetve.

Tisztelettel

STÖHR KÁROLY

vendéglős.

NYOMATOTT CHILKO JÓZSEF „MERCUR“ NYOMDÁJÁBAN FIUME